

ALAPJOGOK ÉS A KORCZAKI ÖRÖKSÉG

Realitás vagy illúzió? A gyermekjogok jövője
a Gyermekjogi Civil Koalíció és az ELTE TÁTK konferenciája
2025. november 20.

Dr. Makai Éva
mpt.korczak@gmail.com
Magyar Pedagógiai Társaság
Gyermekvédők Korczak Közössége

VÁZLAT

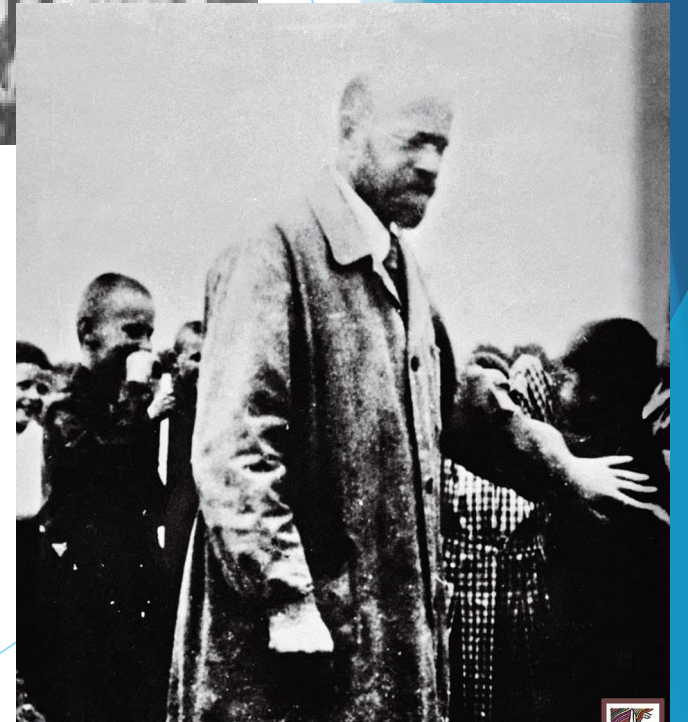
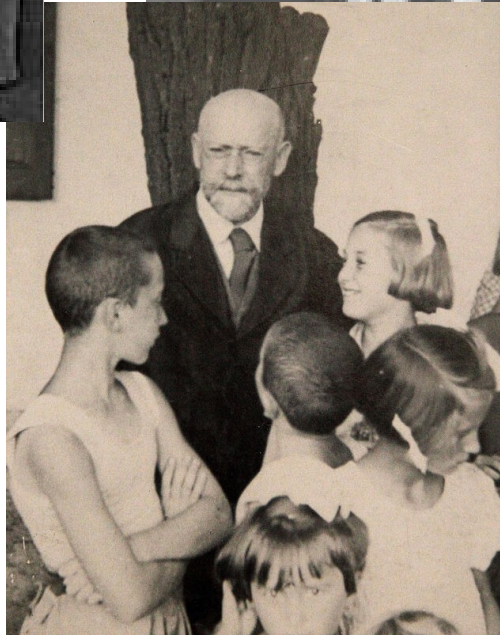
- 1) Gyermekjogi történelmi kérdésfeltevés – Janusz Korczak szerepe
- 2) Ki volt Janusz Korczak?
- 3) Változások: 1924 – 1989 – 2025
- 4) Kiemelt normák Janusz Korczak „A gyermek joga a tiszteletre” c. könyvéből
- 5) *A tisztelethez (méltósághoz) fűződő jog* megsértése
- 6) *Az önazonossághoz fűződő jog* korlátozása
- 7) A pedagógusok felelőssége, a felelősség határai
- 8) Zárszó a gyermeki létről

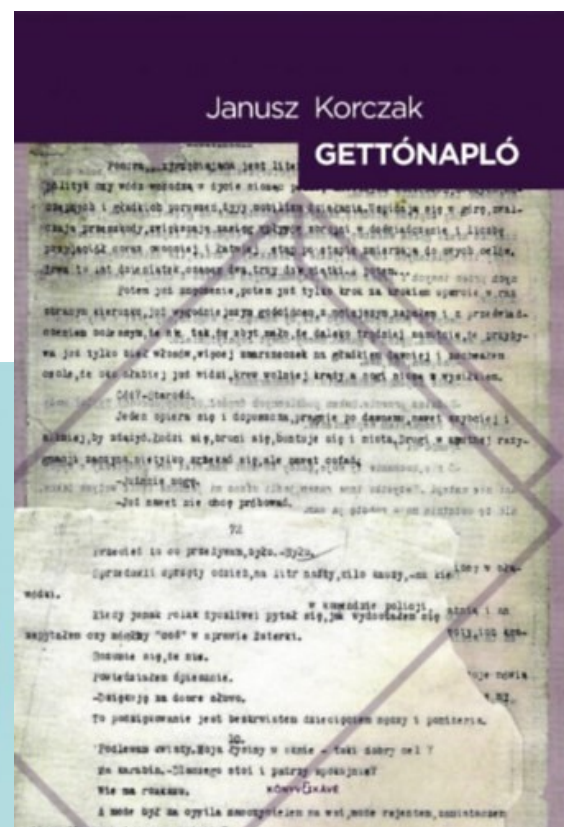
Janusz Korczak a gyermekek jogairól

A gyermeknek joga van:

- tudatlansága tiszteletére és a megismerés fáradságára,
- kudarcai és könnyei tiszteletére,
- titkainak tiszteletére,
- a növekedés nehéz feladatainak tiszteletére, múltó ideje és aznapi napja tiszteltére,
- a megjavulás misztériumának tiszteletére,
- az erőfeszítés és a bizalom tiszteletére,
- annak lenni, ami,
- a róla szóló tárgyalásokon és ítélezéseken való részvételre,
- problémái iránti figyelemre,
- gondolatai kifejtésére,
- élete önálló megszervezésére,
- sikereinek kihasználásár és kudarcai elrejtésére,
- a protestálásra,
- a hibázásra,
- a titkokhoz,
- a mozgáshoz,
- a tulajdonhoz,
- a játékhoz,
- a halálhoz.

KORCZAKRÓL

A KIEMELT KORCZAKI NORMÁK

A gyermeknek

joga van a tiszteletre
(méltóságra)

(v.ö. GYJE 16.§)

joga van annak lenni,
ami

(v.ö. GYJE 29.,30.,31. §)

VÁLTOZÁSOK

A GYERMEKEK ÉVSZÁZADÁTÓL A GYERMEKKOR HALÁLÁIG

1924

Genfi Nyilatkozat

háború után helyzet
társadalmi krízisek
autoriter válaszok
gyerekszegénység

1989

Gyermekjogi Egyezmény

béke
hidegháború enyhülése
jóléti társadalmak kialakulása,
demokratizálódás
a permanens művelődés
elméletének megjelenése
az alternatív pedagógiák
térnyerése

2025

???

háborúk
autoriter államok, diktatúrák
autoriter társadalmak
globális migráció
klímaválság
a szegénység újraerősödése
a gyermekek növekvő
kiszolgáltatottsága
az iskolareformok elakadása

A KIEMELT KORCZAKI NORMÁK

A gyermeknek

**joga van a tiszteletre
(méltóságra)**

(v.ö. GYJE 16.§)

**joga van annak lenni,
ami**

(v.ö. GYJE 29.,30.,31. §)

- **Súlyos műtéten átesett kislánynak: „Miért csak matematika órán leszel rosszul, vagy csak dolgozatra való felkészüléskor?”**
- **„Ha nem szeretnél hetes lenni, menj másik iskolába, vagy legyél magántanuló.”**
- **Kiabál az óvodásokkal, sípot használ fegyelmezési eszközül, ragtapasszal ragasztja be a gyermek száját.**
- **Helytelen válasz esetén ordít az ötödikes tanulókkal, kitépi a lapot a füzetükből.**
- **SNI gyermeket az Ofő - a szakvéleményt teljesen figyelmen kívül hagyva - az osztály előtt megalázta, hazugnak nevezte.**
- **”Én nem anyád vagyok!” - mondta a tanár, majd nyakon ütötte és kiküldte a tanulót.**
- **”Mit képzelsz magadról, ne add elő magad!”**
- **Testnevelés órán a tanulót szilvásgombócnak, túrógombócnak nevezte.**
- **Szakközépiskolában az Ofő ezeket a kifejezéseket használta a diákokra: „hülyegyerek”, „fogd be a pofád”, „szamár”, „buta”, „jövőre nem fog ide járni.”**

- **A kötelező, egységes, 6 éves kori beiskolázás az elsőosztályos tanulók 20%-át stigmatizálta évisméltléssel; e trauma igazolhatóan jelentősen visszaveti őket egészséges énképük kialakításában.**
- **Iskolabezárások sora nehezíti az egészséges fejlődéshez vezető utat. Különösen az Iványi Gábor nevéhez fűződő intézményeket ért atrocitások nyomán megannyi - sok esetben SNI - tanuló nem lett biztonságos, befogadó. új iskolára.**
- **A gimnáziumi beiskolázást szűkítő keretszámcsökkentés tehetségek kibontakozását akadályozza.**
- **Az intézmények egyházi kézbe adása a világnézeti szabadság érvényesülését gátolhatja.**
- **A segítő szolgálatok szűk kapacitása jelentősen akadályozza a prevenciót, korrekciót, rehabilitációt.**
- **A legutóbbi gyermekotthoni ,rémtörténetek' életutak végzetes megtöréséről adnak számot.**
- **A kettészakadt ország kiemelkedő gondja az iskolai szegregáció. A kistelepülések gettósodása, a településlejtővel magyarázott iskolai teljesítménydeficit gátat szab a képességekhez mért iskolai karriernek.**

A pedagógusok
felelőssége és a felelősség határai

KULCSKÉRDÉSEK

Egyéni, pedagógusi helytállással enyhíthetőek-e a feszültségek, orvosolhatók-e az osztályterem intimitásában a társadalmi bajok?

Jogos hipotézis-e, hogy a *pedagógiai kultúraváltás* késlekedik, a pedagógusok jelentős része beletörődik a gyermekellenes társadalmi folyamatok és szabályozások kényszerű rendjébe?

„Az orvos kiragadta a gyermeket a halál karmaiból, a nevelők feladata, hogy élni engedjék, jogot szerezzenek neki ahhoz, hogy gyerek legyen...

... Nem szabad úgy hagyni a világot, ahogy van, a világ helyreállításának a gyermekeket érintő ügyek helyreállításával kell kezdődnie.” (Janusz Korczak)

Veress Miklós Megkérdeztem az apám

*Megkérdeztem az apám, hátha megmondja talán,
Miből van a vas? Miből van a víz?
Azt felelte az apám: Ezt sem tudod, kiskomám?
Vasból van a vas, vízből van a víz.*

*Megkérdeztem az anyám, hátha megmondja talán,
Miből van a só? Miből van a sár?
Azt felelte az anyám: Ezt sem tudod, kiskomám?
Sóból van a só, sárból van a sár.*

**Most már én is okos vagyok,
mindentudó szemem ragyog,
Apából van az apám, anyából van az anyám
Én meg gyerekből vagyok.**

Köszönöm a figyelmet!